

Nr 276.

Av herr **Örne**, om utredning och förslag rörande utveckling av Sveriges förbindelser med viktigare länder i Afrika, Asien och Sydamerika.

I förhållande till befolkningens storlek hör Sverige numera till de i handelshänseende mest utvecklade länderna i världen. Det hade 1930 per invånare blott något lägre handelsomsättning än Storbritannien och nära två och en halv gång så stor som Förenta staterna. På grund av sina hjälpkällors särskilda natur har vårt land år efter år blivit allt mer beroende av handelsutbyte med främmande länder för försörjningen av sin befolkning. Exporten i förening med inkomster på sjöfart, finansverksamhet och liknande skapar de betalningsmedel, som erfordras för att betala importen. Varje höjning av svenska folkets levnadsstandard, varje utökning av de arbetandes sysselsättningsgrad förutsätter en stegring av nyssnämnda intäkter. Visserligen utvidgas jordbruket allt fortfarande i någon mån till nya områden, men samtidigt måste strävandet att genom rationella metoder förbilliga framställningen av jordens produkter medföra en minskning av den erforderliga mänskliga arbetskraften. Det finnes ingen möjlighet att på nyodlade områden sysselsätta alla dem, som på grund av denna utveckling säkerligen komma att bli övertaliga inom sitt förutvarande yrke. Då de icke heller numera kunna i någon större utsträckning finna sin utkomst i andra länder, består den enda utvägen till en mer tillfredsställande försörjning av vårt folk i en utvidgning av den svenska industrien och dithörande näringar och en alltmera ökad export av sådana industrialster, som kunna betala det med deras framställning sysselsätta arbetet jämförelsevis väl.

Det vore ett stort misstag, om man föreställde sig, att den svåra världskris, som för närvarande härskar inom finansväsen, handel, sjöfart, industri och jordbruk, skulle upphäva gilligheten av det nu förda resonemanget. Den nuvarande krisen är med säkerhet, liksom tidigare kriser, av övergående natur, och det skulle innebära en orimlig brist på sunt förstånd av ett folk som det svenska att icke förbereda och inrätta sig för en kommande uppgångsperiod. Särskilt synes det mig för oss svenskar ligga stor vikt på en mer allmän inställning av vårt näringsliv i den riktning, som hittills visat sig vara den riktiga, nämligen utvidgning av marknaden för våra kvalitetsprodukter och stegrad tillverkning av sådana. Visserligen förefaller det just nu, som om vissa andra länder skulle tro sig kunna undvara tillförsel även av våra förnämsta tillverkningar, men sunda förnuftet säger, att denna tro

icke kan bestå så synnerligen länge. Köparländerna måste snart komma underfund med den skada de göra sig själva genom att försvåra införandet av högkvalificerade produktionsvaror sådana som Sverige och en del jämförliga länder kunna bjuda dem.

En särskild omständighet, som icke får förloras ur sikte, är att en rad stora nationer på grund av inre oordningar och andra politiska förhållanden sedan åtskilliga år tillbaka befunnit sig praktiskt taget utanför världshushållningen eller i varje fall utgjort mindre betydelsefulla medlemmar däri, än de med hänsyn till folkmängd och naturliga resurser kunnat vara. Efter hand kommer säkerligen detta beklagliga förhållande att ändras. Det gäller för vårt land att med den största uppmärksamhet följa utvecklingen i dessa länder och i god tid förbereda ett vidgat inträde på deras marknader i fri tävlan med andra nationer. Det vill förefalla, som om Sverige skulle äga alldeles särskilda förutsättningar att vinna de ifrågavarande ländernas förtroende, då det är allmänt känt, att vårt land icke har vare sig lust eller makt att begagna sina handelsförbindelser som utgångspunkt för politiska anspråk eller imperialistiska äventyr. Gäller det fri och öppen tävlan i ekonomiska prestationer, bör vårt land med sin befolknings tekniska duglighet sålunda ha de bästa förutsättningar att finna avsättning för en lämpligt lagd export just i sådana länder som de nu åsyftade, så snart de börjat återvinna politisk hälsa och i samband därmed ökad möjlighet för sina medborgare att på normalt sätt, d. v. s. genom ostört arbete, skaffa sig sitt uppehälle. Då det här rör sig om en sammanlagd befolkning, som torde vara minst hundra gånger så stor som Sveriges, bör det finnas utrymme för en ej obetydlig del av vår framtida produktion i dessa länder, sedan deras tillfrisknande kommit i gång.

Det är otvivelaktigt i främsta rummet handels- och industriföretagens samt deras egna organisationers sak att vidtaga åtgärder, som äro ägnade att främja våra exportintressen. Den hittills vunna erfarenheten ger åtminstone vid handen, att offentliga mått och steg icke kunna utöva något inflytande, som med hänsyn till resultaten är jämförligt med de närmast intresserade parternas egna initiativ.

I vissa avseenden är dock även statens medverkan av stort gagn. Sålunda kan genom traktatförhandlingar vägen jämnas för varuutbytet, och skickliga diplomatiska och konsulära representanter kunna av staten ställas till förfogande för den kontakt med myndigheterna, som ibland är nödvändig och som särskilt i vissa länder lättast åvägabringas genom personer i officiell ställning. Det torde också kunna vara av stor nytta, om verkligt sakkunniga personer finge till uppdrag att företaga så att säga en allmän inventering av de möjligheter i exporthänseende, som stå oss till buds i utomeuropeiska länder med undantag av U. S. A. Givetvis borde de personliga resurser och den sakkunskap, över vilka existerande exportorganisationer förfoga, i främsta rummet komma till användning vid denna inventering, men det

synes mig, att regeringen här har en viss initiativplikt och även bör ställa medel till förfogande i rimlig omfattning. Det är nämligen icke i detta fall fråga om att inleda affärsförbindelser och låta det allmänna betala större eller mindre del av omkostnaderna, vilket jag för min del skulle finna synnerligen olämpligt, utan om att utföra ett forskningsarbete av betydelse särskilt för utbildningen av blivande handelsrepresentanter och av diplomatiska och konsulära tjänstemän, som skola sändas till respektive länder. Vidare kan genom en utredning ett säkrare underlag än det nu existerande skapas för framtida traktatförhandlingar med vissa länder i främmande världsdelar. Vid sidan härav borde även möjligheten till ökat kulturellt utbyte mellan oss och de länder, med vilka vi önska öppna ett livligare ekonomiskt umgänge, ingående undersökas. Det är nämligen en gammal erfarenhet, att ett nära samband äger rum mellan ett sådant utbyte å ena sidan och handeln å den andra. Hittills ha vi strävat efter att sätta svenskar i tillfälle att bedriva forskning och studier i vissa avlägsna länder, utan gensägelse till gagn för vår kännedom om dessa länder. Men vi synas ha glömt vikten av *ömsesidighet* i detta hänseende. De stora europeiska staterna och även en del mindre länder draga årligen till sina universitet, sina tekniska och kommersiella högsolor samt olika forskningsinstitut hela skaror av unga män från Asien, Afrika och Sydamerika. Till oss komma de på grund av språkliga skäl icke i någon nämnvärd omfattning, ehuru detta utan tvivel skulle vara i hög grad gagneligt för skapandet av personliga anknytningar med respektive folk. Det synes knappt finnas någon utsikt att på detta område åstadkomma ändring utan vissa svenska statsåtgärder, som dock icke böra vidtagas utan noggranna undersökningar.

Slutligen torde även den finansiella sidan av en utvidgad export till utom-europeiska länder böra närmare undersökas. De spasmodiska försök, som tidigare i enstaka fall gjorts, att med hjälp av statsgaranterade exportkrediter tillfälligtvis öka exporten av svenska varor, ha av allt att döma varit till föga gagn i det långa loppet och böra icke förnyas. Skall en exportverksamhet bli till verkligt gagn, måste den enligt min mening finansieras på ett sätt, som står i bättre överensstämmelse med egenskaperna hos sund, självbärande handel än som är fallet, då det allmänna tager på sig det ekonomiska ansvaret och enskilda behålla de eventuella fördelarna. Skall statlig medverkan komma i fråga på ett sådant område som det nu åsyftade, bör den enligt min uppfattning, gå ut på att undanröja hinder av olika slag, som till äventyrs stå i vägen för önskvärda initiativ på området. Huruvida staten bör sträcka sig så långt, att den positivt medverkar till något permanent institut för finansiering av affärer med vissa avlägsna länder, synes mig också vara synnerligen tvivelaktigt, men denna fråga bör givetvis närmare undersökas.

Den finansiella situationen är för närvarande sådan, att den motiverar den största sparsamhet med det allmännas medel ej minst när det gäller

utredningar. Det bör dock enligt min uppfattning göras en viss skillnad mellan utredningar, som åsyfta exempelvis ändringar av mera formella sidor av statsverksamheten, och sådana, vilkas resultat är avsett att lända till en direkt förbättring av möjligheterna för svenska folket att genom eget arbete försörja sig inom landet och höja det allmänna väståndet. Utredningar av det förra slaget torde utan större olägenhet kunna anstå till dess lågkonjunkturen gått över, medan rätta tiden att verkställa de senare synes vara just under lågkonjunkturen, då det allmänna intresset att finna utvägar ur rådande svårigheter står på hjälpänn.

Under hänvisning till vad här ovan i korthet framhållits, får jag hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att det täcktes Kungl. Maj:t låta, med anlitande av personer med omfattande erfarenhet och sakkunskap på industriens, handelns och finansväsendets område, verkställa utredning angående möjligheten och lämpligaste metoderna att ytterligare utveckla Sveriges handelsförbindelser med viktigare länder i Afrika, Asien och Sydamerika samt förelägga riksdagen förslag till åtgärder i detta hänseende, i den mån dylika åtgärder kunna ankomma på svenska staten, såsom åstadkommande av effektivare diplomatisk och konsulär representation i vederbörande länder, ändamålsenligare utbildning av dem, som syssla med utomeuropeisk handel, bättre kulturella förbindelser med vissa utomeuropeiska länder
o. s. v.

Stockholm den 26 januari 1932.

Anders Örne.